

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stev. 35

Ptuj, 11. septembra 1921

III. letnik

Stanovanjsko vprašanje

(Iz govorov ministra dr. Kukovca na demokratičnih shodih v Sloveniji meseca avgusta.)

Sveda je danes ministru socialne politike skoro nemogoče opustiti v svojem poročilu stanovanjsko vprašanje, ki je zlasti za mestno prebivalstvo usodepolno. Če hočemo zadeti pravo pot za presojevanje zadevnega zakonodavstva in prakse, pogledati nam je v preteklost. V mejah stare države je stanovanjsko budo v veliki meri zapisati v breme vojnega režima Avstroogrsko. Ta režim, ki je brezobzirno sekal rane privatnemu gospodarstvu državljanov in z zadolžitvo države spravil ob veljavo tudi denar, pridobival si je naklonjenost siromašnih razredov na stroške posestnikov tudi v stanovanjskem vprašanju. Naredbe, da se ne sme zviševati najemina in ne odpovedati stanovanja, bile so take narave. Nevarno je bilo dopustiti, da rodbina v vojno službo poklicanega izgubi streho ali mora plačati denarni vrednosti primerno najemino. Naredba je torej uzakonila brezpravnost hišnega posestnika, ki je žalibog še danes ni bilo mogoče odpraviti. Na ozemlju Srbije med vojno ni baš enakih naredb, če tudi je hišni posestnik z okupacijo še bolj brezpraven, naredba o neodpovedljivosti stanovanja in nedopustnosti povišanja najemnine prikaže se pa v obliki likvidacije moratornega stanja, povzročena vsled vojne. V celi kraljevini je pa še danes slišati krik in tožbe hišnih lastnikov in stanovalnikov, pač še neznosnejše razmere nego so tozadevno bile v vojni. Zahteva, naj država zida, je z ozirom na državne finance otroška. Vladno razpolaganje s stanovanji je brez dvoma krivica na obe strani, vendar v neki meri manjše socialno zlo nego svoboda. Sprijazniti se pa bode z nezogibnostjo, da imamo ozdravitev razmer iskati le v približevanju k svobodnemu dogovarjanju in k privatni inicijativi.

Moja dolžnost je povedati onim, ki mislijo, da bode oblast avstrijsko stanovanjsko nasilstvo nadaljevala, da je to po sedajšnjem stanju popolnoma izključeno. Z naredbo, ki je te dni stopila v veljavo na bivšem avstroogrskem ozemlju, ukini sem vse dosežne uredbe, ki bi bile sicer padle brez nametila, ker niso bile pravilno izdane. Zadoščenje mi je, da je izkušeni dr. Tavčar javno priznal mojemu kolegu zaradi moje stanovanjske naredbe neko zaslugo. Tudi jaz sem svoje delo, ki sem ga izvedel v grdi borbi in ob očitkih lastnih pristavev, smatral kot odločen korak k onemogočenju privatne inicijative k stanovanjskem vprašanju. Naj si nikdo ne trudi iskati v naredbi sistem. Če je porušila nevdržne principe in nas dovede bliže k normalnim razmeram, je dosegla, kar sem hotel. Ker imamo zdaj redno skupščino in je konec naredbam, a ta naredba velja le do prihodnje spomladi, živeti se bode občinstvu v potrebo s svojimi nogami hoditi tudi v tem vprašanju in ne klicati le na pomoč oblasti. Za presojanjesporov zaradi zadnje stanovanjske naredbe na ozemlju Srbije, je

ustanovilo ministrstvo socialne politike za Beograd 11 odborov. Tekom dveh mesecev so pa dobili vsi odbori skupno 18 pritožb, v vseh drugih slučajih so se hišni posestniki in stanovalci med seboj mirno sporazumeli. Vsled te, četudi marsikomu britke svobode se pa vzdigujejo zadnje mesece v Beogradu hiše kakor gobe po dežju in se je sezidalo in se zida vsega 1500 hiš. V novinah je že čitati oglase za oddaje sob. Tudi v Mariboru in v Ljubljani upam, da se krene na isto pot, in da bomo videli na vežnih vratih zopet kmalu ponudbe, kje se stanovanja oddajajo. Socialna politika bode pa takrat pristopila k nalogi, da bodo zagotovljena tudi zdrava stanovanja.

Razredni boj.

Dandanes, ko so razne politične stranke t. j. razni razredi človeške družbe med sabo prepirajo radi svojih si nasprotujočih programov, mi prihaja večkrat misel: Ali bi ne bilo mogoče, da bi se odstranile vse te stranke, ti razredi človeške družbe, da bi nato vendar enkrat nastal mir med nami. Ob takih prilikah se dotikam Marksa in njegovega uka. Kakor je znano, je bil Marks v sredini preteklega stoletja glavni vodja nemških socialistov, ki je izdelal socializmu znanstveno podlago; on je utemeljitelj novodobnega znanstvenega socializma, kajti njegov nauk se tvori dandanes znanstveno podlago za socializem. Marks trdi med drugim, da je glavni cilj socializma — odstranitev vseh razredov v človeški družbi; on je mnenja in prepričanja, da bo šele takrat nastal mir med nami in da bodo šele takrat končani strankarski boji in njih za človeštvo pogubonosne posledice.

Odstranitev vseh razredov je dosežena po Marksovi teoriji tedaj, če ne bo več nobenega stanu s posebnimi predpravkami, ako torej vsi ljudje delajo. V tem slučaju bi bilo kmalu jako malo ljudi, ki, ne da bi delali, živijo samo od dela drugih n. pr. od obrsti kapitala, ki si ga niso pridobili vsled svojega dela, ampak vsled podedovanja. V očeh poštenih ljudi je bilo in se je tako življenje nekaj grdega v slučaju, ako imetnik takega ali sličnega premoženja ne daruje ničesar za dobrohotne namene. Kolikokrat pa se je že zgodilo, da je tako bogatstvo delovalo jako blagotusno v kulturnem oziru! Zgodovina umetnosti in učenosti to lahko dokaže po nestetih primerih. Dozdaj še nobena država ni mogla namestiti osebne inicijative „Mečena!“ Zatorej bogatstvo nikakor ni prokletstva vredno! Nasprotno, bilo bi boljše, če bi ga več imeli!

Jaz torej trdim, da je jako malo ljudi, ki bi bili zmožni delati in pa ne delajo, da celo oni, katerim se očita njih navidezna brezdelnost, delajo navadno več nego oni, ki jim očitajo lenobo in ki v obče nimajo pojma o bremenih in o odgovornosti voditeljev velikih podjetij! Kako pa naj uspeva podjetje brez vodstva in brez avtoritete, to se naj poskuša na — Marksu!

Kaj so torej „razredi“? Razne skupine

ljudi, ki na različen način delajo, ti z rokami, drugi z glavo, ti na težji, a drugi na lažji način, vsak pač po svoji zmožnosti. Glavna razlika med poklici je ta, da rezultat dela enega poklica ni takoj vidljiv in se ne da tako meriti kakor rezultat delu pri drugem poklicu, temveč končni doseženi cilj nam kaže pravi rezultat dela. Socialistični voditelji pa so naravnost halaše vsiljevali svojim pristavem naziranje, po katerem se smatra za pravo delo le ono telesno delo, katerega rezultat je vidljiv ob vsekem času. Kako sovražstvo je nastalo vsled tega med priprostimi ljudmi, to se je v zadnjem času nestetokrat jasno pokazalo. To sovražstvo privede ljudi sčasoma do tega, da presojuje vsak pojav bodisi na gospodarskem ali pa na političnem polju s tega stališča in da se njih zapeljane duše polagoma polasti revulucionarno razpoloženje! Glavni znak tega razpoloženja je prepričanje, da se doseže na tem svetu mir šele po brezobzirni odstranitvi vseh slojev — razredov človeške družbe. Ali pa tudi po odstranitvi lastnega razreda? Tukaj je Marksova teorija paradokсна! Lastni razred ostani in izvršuje diktatorsko oblast nad drugimi! Koliko časa tega nam Marks ni napisal!

Na Ruskem traja ta diktatura že več let! Ali so tam dosegli odstranitev raznih razredov! Ne! Nasprotje med kmeti in delavci nastaja čim večje in še pred kratkim je Ljening na nekem shodu izjavil, da se morajo odstraniti razredne razlike med kmeti in delavci. Buržoazija se je iztrebila in siber s posledico, da jim manjka povsod izsolanih delavcev, ki bi zopet spravili gospodarsko življenje na prejšnji tir.

Tudi pri popolnem gospodarskem izjednačenju je „odstranitev razredov“ le utopija, kajti takrat si bi pač stali nasproti razni poklici kot razredi. Namišljena odstranitev razredov na Ruskem je imela za posledico nov velike predprave užitajoči sloj — razred mnogobrojnih ljudskih komisarjev in gospodarskih podkomisarjev, ki so izvrstno plačani in vsled tega žive razkošno, medtem ko se delavci, ki niso organizirani v rudeči armadi, obupno borijo proti gladi in bedi. Ničesar drugega niso dosegli krvoločni boljševiški voditelji, nego to, da so služili svoji častihlepčnosti in da so si napolnili svoje lačne žepne! Ni čuda, saj so poglavitni boljševiški voditelji večinoma tuji elementi — židje, ki jim ni na srcu blagostan in sreča ruskega naroda, temveč lastna dobičkaželost in častihlepčnost! Toda dolgo ne bo več trajala vlada teh krvolokov! Že se pripravlja konec! Povsod vlada glad, industrija je uničena, produkcija je padla. Nikjer ni več revolucionarnega duha. Nevarnost, zločinstvo in skrajna demoralizacija vlada na vseh koncih in krajih. Ne smemo se torej čuditi, da je ljudstvo že skrajno nezadovoljno. Reakcija vzdiguje grozeče svojo glavo! Bliža se dan, ko bo tudi ruski narod vrgel raz sebe težke sponse in zagledal luč svobode!

Po ruskem vzgledu je torej dokazano, da je v resnici Marksova misel o odstranitvi razredov človeške družbe ostala le utopija! Spoznali smo torej, da ne bo konec naši „bedi“, ako stopa hlapec na gospodarjevo mesto! Naše razmere se ne bodo poboljšale,

Licajška Knjižnica
Ljubljana

Posameznik

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

ako stopa revež na mesto bogataša in narobe! Tudi ne mislimo, da je razredni boj vsebina našega življenja! Ne smemo čakati na ljubezen drugih, temveč z ljubeznijo v srcu jim moramo iti nasproti! Mi ne smemo videti v delovanju svojih nasprotnikov zgolj slabih lastnosti, temveč se moramo potruditi, da luščimo iz njihovega delovanja tudi dobro!

Opomba uredništva: Ta dopis smo dobili od mladega prijatelja, ki se doslej morda še ni odločil, v katero stranko vstopi. Zanimivo pa je, da je dospel po samostojnem razmotrivanju življenskih prilik do zaključka, da se morajo v človeški družbi stanovi medsebojno podpirati. Pri nadaljnjem izvajanju bi bil napisal v bivstvu to, kar program demokratske stranke, ki hoče dobro vsem stanovom.

Volitev cenilnih komisij za dohodnino za cenilna okraja „Ptuj mesto“ in „Ptuj dežela.“

Cenilne komisije za priredbo dohodnine se sestavijo znova.

Število komisijskih članov in namestnikov se določa:

- 1. za cenilni okraj „Ptuj mesto“ trije člani in trije namestniki;
- 2. za cenilni okraj „Ptuj dežela“ trije člani in trije namestniki.

Volitve se bode vršile vršile v nedeljo, dne 25. septembra 1921.

Kot volišča so določeni ti le kraji:

a) za volitev cenilne komisije za cenilni okraj „Ptuj mesto“ davčno okrajno oblastvo v Ptuj, Slomšekova ul. 15, II. nadstr. soba I.

b) za volitev cenilne komisije za cenilni okraj „Ptuj dežela“ pa davčni urad v Ptuj, Minoritski trg 1, I. nadstropje. davčni urad v Ormožu, in davčni urad v Rogatecu.

Na volišču pri davčnem okrajnem oblastvu v Ptuj volijo volilci, stanujoči v ptujskem mestu, na volišču pri davčnem uradu v Ptuj volilci stanujoči izven Ptuja, a v okolihu davčnega urada v Ptuj; na volišču pri davčnem uradu v Ormožu volilci, stanujoči v okolihu tega urada; na volišču pri davčnem uradu v Rogatecu pa volilci, ki bivajo v njegovem okolihu.

Volitev traja na volišču: davčno okrajno oblastvo v Ptuj od 8.—12. ure predpoldnem in od 14.—17 ure popoldne; na ostalih treh voliščah pa od 8.—12 ure predpoldnem in od 14.—18 ure popoldne.

Volitev bo osebna in ustna z izključitvijo katerihkoli pooblastil, le nedoletniki in osebe pod varstvom morajo svojo volilno pravico izvrševati po zakonitih zastopnikih.

Posebne legitimacije in volilne glasovnice se ne razpošiljajo, zato je tudi volitev po pošti nemogoča.

Volilci, katerih ne pozna niti predsednik niti člani volilne komisije, se morajo legitimirati s plačilnim nalogom ali na drug verodostojen način.

V smislu § 185 zak. o osebnih davkih se smejo voliti le v dotičnem cenilnem okraju dohodnini zavezane osebe moškega spola, ki so izpolnili 24. leto ter uživaje vse državljanske in politične pravice.

Izid volitve objavi predsednik volilne komisije takoj po volitvi ustno s pristavkom, da ugotovi celotni izid za cenilni okraj davčno okrajno oblastvo.

Voljeni so tisti kandidati, ki dobe v cenilnem okraju relativno največ glasov; ob enakem številu glasov odloči žreb, ki ga potegne predsednik volilne komisije na sedežu davčnega okrajnega oblastva.

Gospodarstvo.

Ne prerano prečiti s trgatvo!

Komaj je začelo grozdje se mehčati ter pridobivati barvo in sladkobo, pa že eni vinogradniki silijo k trgatvi; posebno v gor-

njih Halozah vinogradniki ne morejo dočkati prave zrelobe!

Kako neumestno je prerano trgati, je dokazala lanska jesen. Vsi, ki so lani bolj pozno trgali, so pridelali ne le boljše, ampak tudi več vina, ker je medtem neki rahel dež ugodno vplival na razvoj grozdja.

Kakor vse kaže, se bo ta pojav letos ponavljal, kajti radi dolgotrajne suše imajo jagode sedaj še debelo kožo in mesnato vsebino ter malo soka, vsaj v kamenitih zemljah se to opaža. Jesenski rahli deži in pa nočne rose bodo vsebino jagod bolj omehčali torej naredili grozdje bolj sočno, solčni dnevi pa bodo povišali sladkobo. Če se bodo torej solčni dnevi menjavali z rahlimi deži, tedaj bo grozdje pridobivalo do časa popolne zrelobe dan za dnevom tako na množini, kakor na kakovosti, zatorej ne preje trgati, predno ni grozdje popolnoma zrelo. Popolnoma zrelo pa je grozdje, ko prično pecelji leseneti, jagode pa dobivati na solčni strani rujavkasto, opečeno lice. Ob enem listje rumeni in zgubiva sladkobotvorno moč. Sedaj je pravi čas za trgatve.

Le v slučaju, da nastopi dolgotrajno deževno vreme, ki povzroča pokanje jagod in gnitje grozdja, ne kaže odlagati s trgatvo, a je tudi ob takih prilikah počakati, da preneha deževati, kajti v dežju in veliki rosi ne smemo trgati, če hočemo imeti dobro in stanovitno kapljico. Mošt iz v suhem, solčnem vremenu obranega grozdja prične hitro vreti ir tako vino hitreje zori.

Priporočam torej še enkrat ne prerano trgati in trgati le v lepem vremenu, če to količkaj dopuščajo gospodarske in vremenske razmere. Vinarski inštruktor Zupanc.

* * *

Zvišajte zavarovalnino! Predsedstvo po-verjenišstva za notranje zadeve v Ljubljani priporoča vsem, ki posedujejo premičnine in neprimičnine, ki so podvrženc nevarnosti požara in drugim elementarnim nezgodam, da zvišajo svojo zavarovalnino proti požaru in drugim elementarnim nesročam, ker so zavarovalnine sklenjene pred vojno z ozirom na sedanjo draginjo tako majhne, da pri popravkih sploh ne pridejo v poštev. Deželna vlada ima na razpolago zelo skromna sredstva za podporo v slučaju požarov in drugih element. nezgod, tako, da je pri najboljši volji ni mogoče podeljevati podpor v taki meri, ko bi bilo potrebno. To se objavlja v svrhu, da se ne bodo dogajali slučajji, da bo n. pr. zavarovalnina proti požaru iznašala 15 do 20.000 K, dočim se škoda ceni na več milijonov, kar se je opazilo pri večini požarov v zadnjih dveh letih.

Bučnega olja bo zmanjkalo. Vsled velike suše ni letos skoro prav nič buč. Vsled tega tudi bučnega olja kmalu ne bo več dobiti. V Medžimurju pa še imajo židovski veletržci nakupičenih bučnic več vagonov. Židovi pa te bučnice sedaj prodajajo v Italijo za velikanski dobiček. Medžimurskemu kmetu so židovi plačali lansko jesen za bučnice samo neko malenkost, a prodajajo jih sedaj za 100 do 200% dobiček.

Kmetje in živinorejci, pozor! Izvoz živine je popolnoma prost. Noben laški nakupovalec živine ne potrebuje obrtnega lista. Kdor bi širil drugačne vesti, ga nemudoma naznajte nam in orožništvu! To je delo prekupčevalcev, ki bi radi živel na račun kmeta. Živine ne prodajajte izpod 25 kron, ker se dvigajo v Italiji cene živini in znašajo danes že nad 4:50! Skoraj pa se bo plačevala v Italiji živina po 5 lir, kar znaša skoraj 40 naših kron. Vse to razložile kmetovalcem, da bo obvarovano kmetijsko ljudstvo pred škodo!

Dopisi.

Starše opozarjamo, da je ptujška gimnazija letos do 5. razreda realna, t. j. namesto grščine se poučuje od 3. razreda francoščina, v višjih razredih pa tudi opisna geometrija

in kemija, kateri predmeti so potrebni za tehnike in koristni za vse praktične poklice. Ni pa res, kar piše „Straža“ z dne 2. t. m., da je grščina potrebna za zdravnike. Abiturijent realne gimnazije sme študirati medicino in sploh vse posvetne fakultete. Grščina je potrebna za duhovnike in za profesorje filozofije, zgodovine in starih jezikov. Zato bo se uvedla kot neobvezen predmet za tiste, ki jo rabijo in se je hočejo učiti.

Vpisovanje v otroški vrtec se vrši 13. in 14. t. m. od 9.—11. ure dopoldne v šolskih prostorih I. nadstropje. Stariši, pošljite svoje malčke. Vodstvo.

Odvetnik dr. Anton Horvat naznanja, da je otvoril odvetniško pisarno na Minoritskem trgu št. 3 v Ptuj. Več med oglasi.

Pozor invalidi! Dve službe se tem potom razpišejo in sicer: I. Mostovinarska na ptujskem dravskem mostu. II. Šolskega sluga na deški meščanski šoli v Ptuj. Do teh služb imajo pravico v prvi vrsti vojni invalidi, ki so pristojni v Ptuj; potem invalidi iz ptujске okolice. Tozadevne prošnje je nasloviti na mestno upravo v Ptuj. Priloge: „Izvid nadpregleda“, krstni list, domovnico in npravnostno event. tudi zdravniško spričevalo. Prošnje in zdravniškega spričevala ni treba kolkovati! Več se izve v pisarni vojnih invalidov v Ptuj v nedeljo 11. in sredo 14. t. m. od 9—12 ure.

Stanovanjsko oblastvo Ptuj. Okrajno glavarstvo kot stanovanjsko oblastvo sestavlja stanovanjski kataster za mesto Ptuj. V to svrhu vpošlje potom mestne občine Ptuj vsem hišnim lastnikom katastralno polo z pozivom, da imajo hišni lastniki to polo, tekem 5 dni po prejemu natančno izpolniti ter oddati zglasovalnemu uradu na mestnem magistratu. Hišni lastniki, kakor imetniki stanovanj se pozivljajo, da podajo natančne podatke glede stanovanj in prebivalcev ter se opozarjajo na tozadevna kazenska določila § 30 stanovanjske uredbe z 31. maja 1921 (kazen do 50.000 K oz. 6 mesecev zapora) po katerih bi se proti njih postopalo radi nepravilnih podatkov.

Sokol v Ptuj naznanja vsem članom in članicam, da se je zopet začela redna telovadba in pozivlja k vstrajnemu delu v očigled težkih nalog, ki nas čakajo v bodočem letu, katero bo še posebno zahtevala od nas, da rešimo čast jugoslov. sokolstva pri našem vse-sokolskem zletu in mednarodnih tekmah. Zavedaj se vsak, da je ta cilj brez vstrajnega in neumornega dela nedosegljiv. Telovadba za deco in za določene ure se objavijo po začetku šolskega leta. Načelstvo.

Državna realna gimnazija v Ptuj. Vpisovanje v I. razred dne 11. septembra od 9. do 11. ure v ravnateljski pisarni. Zadostuje tudi, ako ravnateljstvo do tega dne po pošti dobi zadnje šolske izpričevalo in rojstni list. Sprejemni izpit za I. razred dne 12. septembra pismeno od 8. do 10. ure, ustno popoldne po potrebi. Sprejemni izpiti za ostale razrede (prijave do 11. septembra), ponavljalni in naknadni izpiti dne 12. septembra od 8. ure naprej. Vpisovanje novih učencev dne 12. septembra od 10. do 11. ure v ravnateljski pisarni (odjava prejšnjega zavoda na izpričevalu potrebra). Vpisovanje starih učencev dne 13. septembra od 10. do 11. ure, vsak v svojem razredu. Dne 14. septembra ob 8. uri skupna sv. maša (vseh ptujskih šol). Po maši se učencem prebere in raztoži disciplinarni red ter se jim priobči urnik. Redni šolski pouk se prične 15. septembra v polnem obsegu. Ravnateljstvo.

Dekliška meščanska šola. Vpisovanje za šolsko leto 1921/22 se vrši v Mladiki v ponedeljek 12. septembra od 9—12 ure. Sprejemni izpiti za 2., 3. in 4. razr. bodo v torek, dne 13. sept. od 9—12 ure. V sredo, 14. sept. se začne šolsko leto z običajno službo božjo; v četrtek dne 15. sept. se prične reden pouk. V I. razred se sprejmejo učenke s povoljno dovršenim 5. šolskim letom. Razen zadnjega spričevala naj prinesejo novinke k vpisovanju izpisek iz krstne knjige in domovnico pristojne občine. Ravnateljstvo.

Zlatko Balokvič, naš največji jugoslovanski umetnik na goslih koncertira v petek, dne